

קו חירום נשים: 1202 קו חירום גברים: 1203 קו סיוע לגברים דתיים: 02-5328000

מערך שיעור – פרשת מנחם נבנהוויז **כשמורה נערץ מתגלה כפוגע סדרתי בתלמידים**

נכתב על ידי: ערן האן, רכז קו הסיוע לנערים ולגברים נפגעי תקיפה מינית, ויעל אפריאט, רכזת חינוך נוער וצעירים בסיכון במרכז סיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית תל אביב

בתאריך ה-16.1.2018 פורסמה ב"הארץ" הכתבה "מורה נערץ למחזיקה הטריד וניצל מינית תלמידים מתלמה ילין במשך שנים". הכתבה כוללת סרטון בה אסף הראל חושף את הפגיעות הסדרתיות שביצע מנחם נבנהוויז, מורה ומנצח מוערך ונערץ, בעשרות מתלמידיו בתיכון תלמה ילין לאורך שנים. הראל מתייחס גם לשתיקה ולאזלת היד של מערכות החינוך והמשטרה, שלא הביאו לחקירה ולהעמדה לדין, ואף לא לחשיפת המקרה ושיח חינוכי אודותיו עם תלמידי בית הספר דאז. הכתבה כוללת את תגובת מנהל בית הספר, משרד החינוך, משטרת ישראל והמוסדות בהם מלמד נבנהוויז היום, הטכניון ומכללת וושינגטון. הכתבה היכתה גלים ברחבי הרשת, ועוררה תגובות אוהדות לנפגעים, וקושי רב לקבל את העובדה שאדם כה נחשב בתחומו מסוגל לחולל פגיעות כאלו. בעקבות חשיפת מעשיו של נבנהוויז, הוא הושעה מתפקידו בטכניון. בימים שלאחר מכן פורסמו עדויות נוספות של אנשים שנפגעו על ידי נבנהוויז, וביניהם סטודנטים מהטכניון. בנוסף, נחשף כי יוני לוקאס, מורה נוסף מתלמה ילין, חשוד בפגיעה מינית בתלמידיו.

למה חשוב להתייחס לנושא בכיתות?

התלמידים והתלמידות נחשפו בוודאי ברשתות החברתיות, בתקשורת, בבית הספר ובבית למקרים. הפרשה יכולה להציף ולערער מאד את מי שנחשפים אליה, ובייחוד נערים ונערות. האירועים המתוארים בסרטון מערערים את מרבית התפישות שהציבור מחזיק בהן ביחס לפגיעה מינית: הפגיעה נעשתה על ידי אדם מוכר ומוערך, איש חינוך; הנפגעים הרבים הם נערים ולא נערות; הפגיעה התרחשה בתוך קשר חיובי ומיטיב שהיה קיים לפני הפגיעה; הפגיעות התרחשו במקום מוכר לתלמידים ולא במרחב ציבורי זר ועוד. הפער בין הדימוי על פגיעות מיניות, לבין הדינמיקה של רוב הפגיעות המיניות בפועל, משאירה אותנו עם בלבול, חוסר אמון בסביבה, ותחושת פגיעות וחוסר אונים. עיוורון המערכת למקרים בזמן אמת, ואופן התגובה כפי שמובא בכתבה, עלול להעמיק חוסר אמון שיש בין התלמידים והתלמידות לבין מערכות האמורות לתת להם/ן גיבוי כנפגעים/ות או כמי

קו חירום נשים: **1202** קו חירום גברים: **1203** קו סיוע לגברים דתיים: **02-5328000**

שנחשפים למקרה פגיעה. כל מי שנחשף לתוכן, יכול ללמוד ולהפנים שאין משמעות לשיתוף סיפור של פגיעה, ושמחיר החשיפה כבד יותר מהתגובות אל מול הפוגע/ת בפועל. אנו מאד ממליצות לצוותי המורות/ים, המחנכות/ים והיועצות לפתוח את הנושא בכיתות, וכן בצוותים החינוכיים. עודדו את התלמידים והתלמידות לראות בכם ובכן כתובת ראוייה לשיתוף במקרה של פגיעה, ועזרו לשבור את קשר השתיקה סביב פגיעה בגברים ונערים. פגיעה על ידי דמות סמכות מקטינה את היכולת להתנגד ולסרב למעשים, וכן מקשה על היכולת לספר על הפגיעה. **לכן לעולם לא נפנה את האשמה על השתיקה סביב המקרה כלפי הנפגעים, ולא נשפוט אותם על תגובותיהם במהלך הפגיעה או אחריה.** נעודד את התלמידים לזהות מתי נחצה גבול, מתי נעשה מעשה או הועלתה הצעה שפוגעת בהם, וכן לזהות מיהם הגורמים הרלוונטיים שכדאי לשתף, ויכולים לסייע ולייעץ במקרה הצורך.

מסרים מרכזיים:

❖ **כל סוג של מגע מינית במסגרת יחסי מרות הוא אלימות מינית ואסור בחוק.** בכל קשר של יחסי מרות, אינטראקציה מינית לא יכולה להתקיים בהסכמה חופשית. כל מעשה מיני בקטין מתחת לגיל 14 אינו יכול להיחשב כהסכמה. בין גילאי 14-16 אסור שהפרש הגילאים יהיה מעל 3 שנים, אחרת ההסכמה אינה נחשבת. תקיפה מינית כוללת טווח רחב של פגיעות: הטרדה מילולית, חשיפה לתכנים ולחומרים פורנוגרפיים, מעשים מגונים כחשיפת אברי מין, נגיעות בלתי רצויות, מעשה סדום, גילוי עריות, אונס על ידי יחיד ואונס קבוצתי. תקיפה מינית הינה פשע אלים שמטרתו להשפיל, לבזות ולהפגין כוח ושליטה, ובניגוד למיתוסים, ברוב רובם של המקרים אינה נובעת מהפרעה נפשית או מדחפים מיניים בלתי נשלטים. תוקפי ילדים, נערים וגברים אינם ניחנים בדרך כלל בכוחות פיזיים מיוחדים, וכמעט תמיד אינם נזקקים להפעלת כוח ו/או שימוש בנשק. לעומת זאת, התוקף מצליח ליצור סביבה של אימה, הפחדה, איום ושיתוק.

❖ **האחריות היא על המבוגר האחראי.** בסיטואציה של פגיעה מינית לעולם אין זו אשמתו של הילד/ה, על אף שתוקפים מיומנים מאד בהעברת האחריות לנפגע/ת. **האחריות היא תמיד של התוקף בלבד.** פער הגילאים, המעמד החברתי, היכולת של צד אחד להשפיע על חיי הצד השני באופן ברור, מצמצמים את היכולת של הנפגע/ת להתנגד בזמן אמת למעשים. קשר מיטיב וקרוב של דמות סמכות לתלמיד/ה,

קו חירום נשים: **1202** קו חירום גברים: **1203** קו סיוע לגברים דתיים: **02-5328000**

מטשטש את היכולת להביע סירוב והתנגדות, כתוצאה מיחסי התלות והריצוי שנוצרו משלבים מוקדמים יותר בקשר. בנוסף, נערים ונערות חווים את הסביבה כרוחשת אמון וכבוד למבוגרים, ולא לנוער.

❖ **תספרו מה שעובר עליכם/ן.** אל תישארו לבד אם ניצלו אתכם/ן או פגעו בכם/ן. מיצאו את הכתובת הנכונה, הדמות שתאמין לכם/ן, שאפשר לסמוך אליה ולהתייעץ איתה בנושא. אפשר תמיד להתקשר באופן אנונימי לקווי הסיוע: 1202 – נשים, 1203-גברים.

❖ **גם בנים ונערים נפגעים מאלימות מינית.** בשנים האחרונות יש תהליכים משמעותיים של פתיחת סיפורים ושברית קשר השתיקה בנוגע לפגיעה מינית בנערות ובנשים. סיפוריהם של נערים וגברים שנפגעו מינית עדיין נמצאים ברובם תחת קשר שתיקה. ישנה סתירה מובנית בין הדימויים הסטריאוטיפיים הרווחים ביחס לגבריות ולגברים, שאינם עולים בקנה אחד עם היותם פגיעים וחלשים. לסביבה כמו גם לנפגעים עצמם קשה לדמיין כי נער לא יתנגד כאשר יפגעו בו. בפועל, היקף הפגיעה בבנים ובבנות עד גיל 12 הוא זהה. אחד מכל 6 גברים יעבור תקיפה מינית במהלך חייו. רוב הגברים נאנסים עד גיל 21, אך יש גם מקרים של פגיעה בגילאים מאוחרים יותר. הדיבור על פגיעה מינית בנערים ובגברים נותן אישור וחושף את קיומה של התופעה, מסייע להפחתת אשמה עצמית בקרב הנפגעים, ומעלה למודעות את האופציות בסיוע למי שנפגע. המסר המרכזי בהעברת השיעור לכל נער שנפגע, בבית הספר או בכל מרחב אחר, הוא: אתה לא לבד, זו לא אשמתך. אנחנו מוכנים לשמוע ולעזור.

דגשים למחנכ/ת:

♥ שיחה בכיתה בנושא התנהגות מינית אלימה שונה מנושאים אחרים. הנושא רגיש ומורכב, יכול להעלות קשיים רבים, תוקפנות, אשמה, בושה ורגישות בקרב התלמידים והתלמידות. יש לעסוק בו באופן אחראי וקשוב לצרכים שלהם.

♥ צריך לזכור שחלק מהנערים והנערות שיושבים בכיתות הם בעצמם נפגעים מינית בהווה או בעבר, בסיטואציות שונות ודומות.

חשוב להגיד בתחילת המפגש ובסיומו שהנושא יכול להיות מאוד מציף וקשה, ושאם מישהו/י מכתה מרגיש צורך לדבר על זה עם מישהו מחוץ לביה"ס תמיד אפשר לפנות

קו חירום נשים: **1202** קו חירום גברים: **1203** קו סיוע לגברים דתיים: **02-5328000**

למרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית. לפעמים גם אם לא קרה לנו משהו, אלא "רק" היינו עדים לפגיעה, זה משפיע עלינו ויכול להיות קשה ומעיק – חשוב לדבר על זה. להזכיר שהפניה למרכזי הסיוע היא אנונימית, ושיש קו לנשים – 1202 וקו לגברים – 1203 (לכתוב על הלוח). להזכיר כמובן גם גורמים בתוך ביה"ס שאפשר לפנות אליהם, ולהדגיש שאם יש משהו שמעיק – חשוב לא להישאר עם זה לבד ולקבל תמיכה.

מהלך

חלק ראשון: רקע על הפרשה ואיסוף תגובות מהכיתה

להסביר כי בשיעור הקרוב נעסוק בפרשת הפגיעות המיניות שחשף אסף הראל, וניתן מידע ופרטים שידועים לנו.

לשאל: מה שמעתם עד עכשיו על הפרשה?

אפשר להקריא את הכתבה מהארץ המתארת את השתלשלות הנושא והפרטים, או את הפוסט בפייסבוק שנכתב על ידי ישי שטקלר, אחד מהתלמידים שנפגעו על ידי נבנהוויז וחשפו את הפרשה בעבר, ומורה בתלמה ילין בהווה.

צפייה בסרטון של אסף הראל היא אופציה פחות טובה. הסרטון מכיל פרטים גרפיים אודות הפגיעות, מה שיכול להיות מציף ומסעיר, ומטרת השיעור היא הפוכה, להפחית את החרדה ותחושת הפגיעות המתעוררת בעקבות החשיפה למקרה. בנוסף, ניתן להניח שרוב התלמידים והתלמידות צפו בו.

הפוסט שנכתב על ידי ישי שטקלר ב-18.1.2018 (מצורף גם בנספח):

"לא תכננתי אבל משתף אתכם במכתב שכתבתי הערב לילדי מקהלת ביה"ס תלמה ילין כשאני בקצה מערב וליבי במזרח..."

ילדים יקרים ואהובים שלי,

סופסוף יש לי רגע שקט מכל הבלאגן מסביב וחשבתי שיהיה טוב שאכתוב לכם קצת. אני בטוח שכל העניין הזה לא פשוט גם לכם ומעורר הרבה תהיות וחששות ובצדק. בוודאי

קו חירום נשים: **1202** קו חירום גברים: **1203** קו סיוע לגברים דתיים: **02-5328000**

כבר קראתם את כל מה שפורסם וראיתם את כל מה שצולם ואין צורך לחזור על העובדות. חשוב לי שתדעו ותבינו שחשיפה של פשעים כאלה, למרות הזעזוע והשוק, לא באה להרוס אלא לבנות.

אתם, ילדי המקהלה, הייתם מה שנתן לי את האומץ להתגבר על הבושה, רגשות האשם, ההדחקה וההסתרה שכבר איימו להטביע אותי, ולצאת ולספר את הסיפור הזה להנהלת בית הספר לפני חמש שנים ולהמשיך עם זה עכשיו... זה לא היה קל בכלל... נראה שעשרות ילדים נפגעו ע"י מנחם וכולם ללא יוצא מן הכלל שתקו... היום זה נראה לי בלתי נתפס בכלל אבל זו עובדה. מאז שהסיפור פורסם פנו אלינו עוד 4 נערים שנפגעו על ידו ונראה שיהיו עוד רבים כאלה מכל הארץ.

אני בחרתי לשתף את הסיפור בשמי ובפרצופי גם בפייסבוק וגם בכלי התקשורת רק בגלל סיבה אחת - אתם תלמידים ובוגרים, ילדים ובני נוער בגילכם וגם למען הילדים הפרטיים שלי בבית... בזה שבחרתי להעמיד את עצמי בחזית אני אומר לכל העולם: לא פשעתי, אני לא אשם, אין לי במה להתבייש, אין לי מה להסתיר... ועוד דבר, חשוב עוד יותר, אני אומר בשמי ובפרצופי לאלו מכם שעברו כבר טראומות מהסוג הזה בחיים: אתם לא לבד! זה מבחינתי לב ליבו של הסיפור.

אף אחד מהנערים והנערה האחת שנפגעו לא סיפר כלום כי כל אחד מאיתנו היה בטוח שהוא לבד לגמרי בעולם... רק לי זה קרה, ואם זה קרה רק לי אז כנראה שאני אשם בזה, בדיוק כמו שילדים שהוריהם מתגרשים נוטים להאשים את עצמם... כנראה שידרתי משהו, הוא ראה בי דברים שאני לא יודע על עצמי, אולי בתת מודע רציתי את זה ובגלל זה זה קרה, ואולי זה בכלל הגיע לי... כשאתה לבד בחושך אלו המחשבות שמייסרות אותך... אבל ברגע שמישהו דופק לך על החלון ואומר לך: היי, גם אני, גם לי זה קרה... התמונה משתנה בבת אחת ופתאום הפרופורציות הופכות להיות נכונות: יש תוקף שיטתי, סדרתי, יסודי, מתוחכם ומניפולטיבי ויש ילד או ילדה שהם לא יותר מברוחון קטן במטווח (אפילו אם הוא בטוח שהוא נורא גדול וחזק) אלו לא כוחות שווים. הברוחון לעולם לא יהיה אשם בכך שהציד ירה בו כמו גם הולך רגל תמים שעולה עליו אוטובוס... ולכן הכי חשוב לי בעולם להגיד לכם: אם מישהו אי פעם יעשה לכם משהו כזה או אחר, בניגוד לרצונכם או אפילו בסוג של תחושה של שיתוף פעולה שלכם אבל בניגוד לחוק, הוא לעולם יהיה 100% הפושע ואתם לעולם תהיו 100% הקורבן ולא משנה באיזה צבעים מניפולטיביים הוא מנסה לצבוע לכם את החוויה הזו...

קו חירום נשים: **1202** קו חירום גברים: **1203** קו סיוע לגברים דתיים: **02-5328000**

ואם עברתם חוויה כזו או שמעתם על מישהו שזה קרה לו, בבקשה בבקשה בבקשה אל תשתקו שלושים שנה כמונו! דברו מיד עם ההורים, עם חברים, עם מורה אהוב, עם מבוגר שאתם סומכים עליו. לדבר זה להציל נפשות, שלכם ושל אחרים! לשתוק זה לתת יד לתוקף להמשיך במעשיו... הלוואי והמודעות הזו היתה קיימת בי כשהייתי תלמיד בבית הספר ועברתי את החוויה הקשה שעברתי... הלוואי ומישהו אז היה אומר לי את הדברים האלה שאני אומר לכם היום... הלוואי ולא הייתי שותק... בסיפור הזה שלנו זה מאוחר מדי... אבל הגורל הטוב שלי הביא אותי למקום בו אני נמצא היום כדי שאוכל להגיד לכם את הדברים האלה! זה התיקון שלי, ואני מרגיש שכל "הקריירה" הזו הובילה דווקא אותי לרגע הזה מולכם... מול התלמיד שאני הייתי לפני שלושים שנה...

אוהב אתכם, דואג לכם ומתגעגע כל הדרך מפר"ז,

ישי"

לשאול: אילו תחושות ומחשבות עולות לכם/ן בעקבות מה שקראנו?

שימו לב שיש מקום למגוון הקולות והאמירות הנאמרות בכיתה. גם אם מתעורר קושי ביחס לאמירות, זה בדיוק הזמן והמקום להכיל את הקושי ולספק מידע רלוונטי. חשוב לזכור שגם לנו כאנשי ונשות חינוך מותר להגיד: "אני לא יודע/ת", או להכיל את הקושי ולתת לגיטימציה למה שעולה. למשל, להגיד "זה נכון, זה באמת מאד מערער ומתסכל". אם יש תגובות שמעוררות בכם/ן חשד לקיומה של פגיעה מינית באחד/ת התלמידים/ות, חשוב להתייעץ עם היועצת וניתן להתייעץ גם עם מרכזי הסיוע.

חלק שני: פגיעה על ידי דמות סמכות

במסגרות המקיפות אותנו, אנחנו לרוב מאמינים כי דמויות הסמכות והדמויות המבוגרות מהווים מודל להתנהגות ראויה, ותפקידם בין היתר לשמור ולהגן עלינו. מקרה של פגיעה מינית הנעשית על ידי דמות סמכות מערערת את הביטחון שלנו בכך שהעולם מחולק ל"טובים" ו"רעים", ומבהיר לנו כי פגיעה יכולה להתרחש גם על ידי אדם מוכר, מוערך ואהוב. בדרך כלל מלמדים ילדות וילדים לא לדבר עם זרים, מתוך התפישה כי פגיעה מינית תתקיים על ידי זר ברחוב, אך כ-87% מהפגיעות המיניות נעשות על ידי אדם שמוכר לנפגע/ת.

לשאול:

קו חירום נשים: **1202** קו חירום גברים: **1203** קו סיוע לגברים דתיים: **02-5328000**

- מהם יחסי מרות?
- מה מאפיין יחסי מרות לעומת יחסים בתוך קבוצת השווים?
- מה יקרה אם אסרב ליחסים אינטימיים עם אדם שאחראי עליו?
- האם יש הבדל בין להתנגד לדמות סמכות, לבין להתנגד לחבר/ה מקבוצת השווים?
- האם הסביבה מתייחסת לנער/ה ולדמות הסמכות באופן שווה?
- אילו השפעות יש למורה על חיי תלמיד/ה בחיי בית הספר?
- אילו השפעות יכולות להיות למורה על חייו הבוגרים של תלמידים/ות? (בייחוד מגמות הדומות למחיקה ולספורט, בהן למורה יש מעמד גם מחוץ לכתלי בית הספר)

במסגרת יחסי מרות, בייחוד בקשר של תלות, אהבה והערכה שנוצר לפני הפגיעה, יש קושי רב לזהות ולהאמין שאכן מתרחשת פגיעה, וקושי רב עוד יותר לעצור אותה ולהתנגד לה. הרצון של הנפגע לרצות את הדמות האהובה, ולהמשיך ולהאמין בטוב ליבה, מערער את היכולת לקבל כי אכן מה שנעשה אינו נובע מאהבה וקרבה, כי אם מכוח ורצון לשלוט ולהשפיל. הנערים/ות עלולים להתבלבל, בין הרצון שלהם לחוש אהובים על ידי הדמות המשמעותית בחייהם, לבין היחס שאינו רק אוהב ומכיל, כי אם טומן בחובו יחס מיני שאינו מותאם ואינו רצוי.

קו חירום נשים: 1202 קו חירום גברים: 1203 קו סיוע לגברים דתיים: 02-5328000

חלק שלישי: גברים ונערים יכולים להיות קורבנות לאלימות מינית

לשאל:

- האם שמעתם על עוד מקרים של פגיעה מינית בגברים ובנערים?
- פחות מ-5% מהנפגעים (הנערים והגברים) מדווחים על פגיעה מינית. למה לדעתכם?
- מדוע אנחנו פחות רואים בכתבות, בסרטים ובתכניות טלוויזיה מקרים ועדויות של פגיעה בגברים ובנערים?
- מאילו תגובות לדעתכם חושש נער לקבל, במידה וירצה לחשוף את סיפור הפגיעה שלו?

מידע ונתונים על פגיעה מינית בגברים:

אחד מכל שישה גברים יעבור תקיפה מינית שכרוך בה מגע במהלך חייו. עד גיל 12- בני ובנות נפגעים באותה מידה. בקרב הגברים, פחות מ-5% ידווחו על הפגיעה בהם. רוב הגברים נאנסים עד גיל 21, יש מקרים של פגיעות גם בגילאים מאוחרים יותר. פגיעה בנערים תתקיים בעיקר במסגרת יחסי מרות או פגיעה בחסרי ישע. רוב הפוגעים הם גברים הטרוסקסואלים הפוגעים בגברים/ילדים. אין פרופיל מיוחד לאנס/תוקף מינית. מרבית התוקפים מוגדרים "אנשים נורמטיביים", המקיימים זוגיות לטווח ארוך, חלקם הגדול אף נשואים עם ילדים. אין לאנסים הפרעות נפשיות יותר מאשר לשאר האוכלוסייה. אין קשר בין נטייה מינית מוסתרת או גלויה ובין הצורך לפגוע, **הפגיעה אינה מונעת מתוך היצר המיני אלא במטרה להפעיל כוח ושליטה על האחר**. רוב הפוגעים אינם מוגדרים כבעלי סטייה מינית (אנשים הזקוקים לפגוע כדי להגיע לסיפוק מיני).

היבט חברתי של פגיעה מינית בגברים:

הדימויים והסטריאוטיפים על גברים ועל גבריות מקשים עלינו להאמין כי גברים ונערים יכולים להיות קורבנות של פגיעה מינית. הדימוי של גבר כמאצ'ו, כחזק, וכמגן גורם לנו לחשוב שגברים יתנגדו לכל פגיעה שהיא, ותמיד יוכלו להגן על עצמם. במציאות בנים ונערים הם חלשים ופגיעים יותר ממי שתוקף ופוגע בהם, והם אינם מסוגלים להביע התנגדות. לרוב לתוקף יהיה יתרון מבחינה פיזית, מבחינת הכוח, ומבחינת הידע וההבנה

קו חירום נשים: **1202** קו חירום גברים: **1203** קו סיוע לגברים דתיים: **02-5328000**

שלו את המציאות. כוח המופעל באמצעות סמכות, תוך ניצול משאבים, הצעת שוחד ואיומים, מסייעים להשתקת הנפגעים וצמצום היכולת להתנגד ולספר. ישי מתייחס בפוסט שלו לתחושת האשמה. פגיעה מינית מייצרת תחושה של אשמה פנימית, לקיחת אחריות של הנפגע/ת על המעשים שנעשו לו. בין היתר, האשמה הפנימית, שאינה במקומה, יכולה להיות נעוצה בנטייה המינית של הנפגע. **תקיפה מינית של נערים יוצרת בלבול לגבי תפישת הנטייה המינית, אך אין בה כדי לייצר נטייה מינית במי שנפגע, והיא לא מעידה על נטייה מינית מוקדמת.** בחברה הומופובית, קשה לנפגעים לשאת את תחושת האשמה והבושה הנובעת מהפגיעה על ידי גבר. **חשוב לדעת ולהבין כי נערים שנפגעו מינית אינם הופכים לתוקפים פוטנציאליים.** רוב הנפגעים אינם הופכים בגיל ההתבגרות או בבגרות לתוקפים ומאלה שתוקפים בגיל ההתבגרות אינם ממשיכים בהכרח בזה בבגרותם. כל עוד החברה מאמינה במיתוסים האלה ומלמדת אותם ילדים מגיל צעיר, גברים שעברו תקיפה מינית לא יוכלו לקבל את ההכרה והסיוע המגיעים להם. כל עוד החברה מאמינה במיתוסים האלה יותר נפגעים יצטרפו למיעוט המנצחים את הסבל על ידי תקיפת אחרים. כל עוד בנים וגברים שנפגעו יאמינו במיתוסים האלה הם ירגישו בושה חזק.

חלק רביעי: שמירה על סוד

חשוב! האשמה לעולם אינה על הנפגעים. שתיקה ארוכת שנים על פגיעה היא מובנת, על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בדמות סמכות מוערצת ומוערכת שפוגעת. מבוגר שפוגע מינית תופס את הנפגע/ת במצב של חוסר אונים, כאשר הוא חסר הגנות ואינו מצפה לפגיעה, בייחוד כאשר היא מגיעה מדמות שאמורה להוות מקור לאמון ולביטחון. מחקרים מראים כי בנים שומרים יותר על סודיות וחשאיות מאשר בנות, בנוגע למקרים של פגיעה מינית. שמירת הפגיעה בסוד נתפסת כתכונה גברית המסמלת כוח. הסוד פועל בשירות המשאלה ששום דבר לא קרה ומונע מהידיעה על ההתעללות לערער את הנפגע. מטרת חלק זה הוא להבהיר כי עצם הציפייה לשמירה על סוד על ידי אחראי/ת או מבוגר/ת היא אות אזהרה לכך שמהו לא כשורה.

לשאול:

- לפי מה שכתב ישי בפוסט, מה הסיבות לכך שהתקיפות נשמרו בסוד?
- אילו סיבות נוספות יש לכך שאנחנו שומרים על סודות?

קו חירום נשים: **1202** קו חירום גברים: **1203** קו סיוע לגברים דתיים: **02-5328000**

- אילו דרכים יש לזהות האם זה סוד שיש לשמור עליו או סוד שכדאי לספר?

אינדיקציות לכך שמדובר בסוד שבעייתי לשמור: סוד שאין לו תאריך תוקף ידוע מראש ושאינו סיבה משמחת (למשל, מסיבת הפתעה); סוד שיכול לעורר כעס אם יחשף; סוד שנועד להגן על מישהו אחר, לעתים על חשבון מי ששומר את הסוד; סוד שמגיע ממבוגר/ת או מאחראית/ת עלי – בכל נושא שהוא. ילדים ובני נוער לא אמורים לשמור סודות של מבוגרים.

חלק חמישי: למי אפשר לספר?

לשאול: איך אפשר לדעת למי כדאי לספר?

לכתוב על הלוח את המאפיינים שעולים.

מאפיינים לדוגמא: הכרות ארוכה; יאמינו למה שאגיד; לא יזלזלו או ישפטו אותי; מישהו/י שגורם/ת לי להרגיש טוב עם עצמי בדרך כלל; עזרו לי בעבר; הביעו עמדות של תמיכה ואמפתיה בנושאים קשורים; יודעים להקשיב; לא ירוצו לספר לדמות אחרת מבלי ליידע אותי; מבוגרים ממני.

סיכום: למי אפשר לפנות אם נחשפתי למקרה של ניצול מיני?

הזכירו את הגורמים בבית הספר שמהווים כתובת לכל סוגיה, תחושה או לבטים שקשורים בנושא של פגיעה מינית.

להדגיש כי במקרה שחבר/ה, אח/ות, או כל אחד ואחת מסביבי מספרים לי שעברו ניצול או פגיעה מינית, יש להקשיב להם/ן, להאמין למצוקה ולפגיעה שהם חווים מבלי להטיל ספק, ולעזור להם/ן לפנות למקורות התמיכה המתאימים.

- קווי הסיוע לנפגעות/ות תקיפה מינית: **1202 לנשים, 1203 לגברים**
- סיוע דרך WhatsApp ב-052-836120, בימים א'-ה', בין השעות 17:00-20:00
- סיוע בצ'אט [בלינק הזה](#). בימים: ראשון, שני, שלישי וחמישי, בין השעות 20:00 לחצות. מענה ניתן תוך 48 שעות. התלמידים/ות יכולים לחפש בגוגל, וניתן לשלוח להם/ן את הקישור.

בכל שאלה ניתן לפנות אל רכזות החינוך במרכזי הסיוע בטלפון 1202

טלפון: 03-5167664 שלוחה 200 פקס: 03-5167659 ת.ד. 6084 ת"א 61060 אימייל: youth@ta1202.org

קו חירום נשים: 1202 קו חירום גברים: 1203 קו סיוע לגברים דתיים: 02-5328000

לא תכננתי אבל משתף אתכם במכתב שכתבתי הערב לילדי מקהלת ביה"ס תלמה ילין כשאני בקצה מערב וליבי במזרח...
ילדים יקרים ואהובים שלי,
סופסוף יש לי רגע שקט מכל הבלאגן מסביב וחשבתי שיהיה טוב שאכתוב לכם קצת. אני בטוח שכל העניין הזה לא פשוט גם לכם ומעורר הרבה תהיות וחששות ובצדק. בוודאי כבר קראתם את כל מה שפורסם וראיתם את כל מה שצולם ואין צורך לחזור על העובדות. חשוב לי שתדעו ותבינו שחשיפה של פשעים כאלה, למרות הזעזוע והשוק, לא באה להרוס אלא לבנות. אתם, ילדי המקהלה, הייתם מה שנתן לי את האומץ להתגבר על הבושה, רגשות האשם, ההדחקה וההסתרה שכבר איימו להטביע אותי, ולצאת ולספר את הסיפור הזה להנהלת בית הספר לפני חמש שנים ולהמשיך עם זה עכשיו... זה לא היה קל בכלל... נראה שעשרות ילדים נפגעו ע"י מנחם וכולם ללא יוצא מן הכלל שתקו... היום זה נראה לי בלתי נתפס בכלל אבל זו עובדה. מאז שהסיפור פורסם פנו אלינו עוד 4 נערים שנפגעו על ידו ונראה שיהיו עוד רבים כאלה מכל הארץ. אני בחרתי לשתף את הסיפור בשמי ובפרצופי גם בפייסבוק וגם בכלי התקשורת רק בגלל סיבה אחת - אתם תלמידים ובוגרים, ילדים ובני נוער בגילכם וגם למען הילדים הפרטיים שלי בבית... בזה שבחרתי להעמיד את עצמי בחזית אני אומר לכל העולם: לא פשעתי, אני לא אשם, אין לי במה להתבייש, אין לי מה להסתיר... ועוד דבר, חשוב עוד יותר, אני אומר בשמי ובפרצופי לאלו מכם שעברו כבר טראומות מהסוג הזה בחיים: אתם לא לבד! זה מבחינתי לב ליבו של הסיפור. אף אחד מהנערים והנערה האחת שנפגעו לא סיפר כלום כי כל אחד מאיתנו היה בטוח שהוא לבד לגמרי בעולם... רק לי זה קרה, ואם זה קרה רק לי אז כנראה שאני אשם בזה, בדיוק כמו שילדים שהוריהם מתגרשים נוטים להאשים את עצמם... כנראה שידרתי משהו, הוא ראה בי דברים שאני לא יודע על עצמי, אולי בתת מודע רציתי את זה ובגלל זה זה קרה, ואולי זה בכלל הגיע לי... כשאתה לבד בחושך אלו המחשבות שמייסרות אותך... אבל ברגע שמישהו דופק לך על החלון ואומר לך: היי, גם אני, גם לי זה קרה... התמונה משתנה בבת אחת ופתאום הפרופורציות הופכות להיות נכונות: יש תוקף שיטתי, סדרתי, יסודי, מתוחכם ומניפולטיבי ויש ילד או ילדה שהם לא יותר מברוחון קטן במטווח (אפילו אם הוא בטוח שהוא נורא גדול וחזק) אלו לא כוחות שווים. הברוחון לעולם לא יהיה אשם בכך שהציד ירה בו כמו גם הולך רגל תמים שעולה עליו אוטובוס... ולכן הכי חשוב לי בעולם להגיד לכם: אם מישהו אי פעם יעשה לכם משהו כזה או אחר, בניגוד לרצונכם או אפילו בסוג של תחושה של שיתוף פעולה שלכם אבל בניגוד לחוק, הוא לעולם יהיה 100% הפושע ואתם לעולם תיהיו 100% הקורבן ולא משנה באיזה צבעים מניפולטיביים הוא מנסה לצבוע לכם את החוויה הזו... ואם עברתם חוויה כזו או שמעתם על מישהו שזה קרה לו, בבקשה בבקשה בבקשה אל תשתקו שלושים שנה כמונו! דברו מיד עם ההורים, עם חברים, עם מורה אהוב, עם מבוגר שאתם סומכים עליו. לדבר זה להציל נפשות, שלכם ושל אחרים! לשתק זה לתת יד לתוקף להמשיך במעשיו... הלוואי והמודעות הזו היתה קיימת בי כשהייתי תלמיד בבית הספר ועברתי את החוויה הקשה שעברתי... הלוואי ומישהו אז היה אומר לי את הדברים האלה שאני אומר לכם היום... הלוואי ולא הייתי שותק... בסיפור הזה שלנו זה מאוחר מדי... אבל הגורל הטוב שלי הביא אותי למקום בו אני נמצא היום כדי שאוכל להגיד לכם את הדברים האלה! זה התיקון שלי, ואני מרגיש שכל "הקריירה" הזו הובילה דווקא אותי לרגע הזה מולכם... מול התלמיד שאני הייתי לפני שלושים שנה...

אוהב אתכם, דואג לכם ומתגעגע כל הדרך מפר"ז,
ישי